

Kystbasse på Dragørfortet

1951 – 1952.

Forord.

Ifølge mit ”Indtegningsbevis om optagelse i lægsrullen” blev jeg den 11. oktober 1950 optaget i lægsrullen af daværende sognerådsformand i Øster Kippinge, R. P. Pedersen. Selv samme sognerådsformand havde i øvrigt også udstedt min fars lægsrulle papirer den 18 december 1918, så deraf kan man konkludere, at der ikke så ofte blev skiftet sognerådsformænd ude i de små sogne dengang.

For at udskrivningsmyndighederne til enhver tid kunne kende ens adresse, skulle adresseændring anmeldes til respektive lægsbestyrer. Ifølge notaterne i mit indtegningsbevis fremgår det, at jeg har anmeldt,

at jeg den 11. okt. 1950 havde adresse i Øster Kippinge Brugsforening

at jeg den 2. nov. 1950 er flyttet til Nysted Brugsforening

at jeg efter aftjent værnepligt, den 15. juli 1952, er flyttet til Greve Alle 74 i Hvidovre

at jeg den 3. okt. 1952 er flyttet til Hvidovrevej 262 st. tv. i Hvidovre

at jeg den 19. okt. 1956 er flyttet til Ørager 14A i Hvidovre, hvor jeg i skrivende stund, foråret 2008 stadig har adresse.

Ved indkaldelsen til aftjening af min værnepligt ved Søværnet den 2. okt. 1951 blev ”Indtegningsbeviset” ind-

sat i min soldaterbog eller, som det hedder i Søværnet, i min ORLOGSBOG og hvor jeg fik tildelt stamnummer 12406.

Ifølge orlogsbogens ”Hjemsendelse-spas” blev jeg – efter 9 måneders værnepligt – hjemsendt den mandag den 30. juni 1952.

(den 1. juli 1952 begyndte jeg i Hovedstadens Brugsforening (HB) i P. Knudsensgade i Sydhavns kvarteret, men det er en hel anden historie, der kommer senere).

Mødet med forsvaret.

Tirsdag den 2. oktober 1951 var tiden kommet, hvor forsvaret ville forsøge, at gøre mig til en god soldat. Ifølge mine indkaldelsespapirer skulle jeg møde til tjeneste på Holmen for at aftjene min værnepligt – som jeg på det tidspunkt ikke kendte længden på.

Sammen med en masse andre gutter mødte jeg ved vagten på Holmen kl. 10.00. Fra vagten blev vi gelejdet hen til *Munderingsdepotet* for at få udleveret vores udrustning. Det vil sige, at vi i en helvedes fart fik langet en stor lærredspose ud, som man kaldte for en *køjesæk*. Herefter gik det rask hen langs en række borde, hvor vi efter lagerekspedienternes øjemål fik udleveret en masse undertøj og uniformsgenstande, som vi fyldte ned i køjesækken. Så vidt jeg husker, sluttede vi af med at få udleveret et par gymnastiksko, 2 par sko og 2 par støvler, dog ikke på øjemål,

men efter egne oplysninger om skomnummer. Uden mulighed for at kunne kontrollere rigtigheden og antallet af de udleverede genstande måtte vi kvitterede på en *Udrustningsliste*, at vi havde modtaget det anførte. Enkelte forsøgte at protestere, men uden held. Vi skulle skynde os ud på vores respektive tjenestesteder (forterne) omkring København, hvor der ville blive foranstaltet optælling. Hvis nogen manglede noget, ville det, ifølge befalingsmanden, blive suppleret op der.

Inden vi forlod munderingsdepotet blev vi iklædt noget blå drejlstøj, der var vores fremtidige daglig uniform. Vores civile tøj kom vi i en papirsæk, der blev bundet til og mærket med vores navn og stamnummer og efterladt på munderingsdepotet, der så opbevarede det til hjemsendelsen.

Sammen med de gutter, som jeg skulle dele skæbne med, blev vi kommanderet op i en overdækket lastbil, hvorefter turen gik til Dragørfort, der skulle vise sig, at blive mit nye "hjem" for de kommende 9 måneder.

Jeg havde aldrig været på Amager før så samtidig med, at jeg forsøgte at holde styr på min køjesæk, sko og støvler m.m., kiggede jeg nysgerrigt ud af bagsmækken for at få en fornemmelse af den flade ø, som jeg kun havde hørt om. Jeg så bl.a., at vi kørte forbi nogle store gartnerier med lange rækker af rød- og hvidkål og andre grøntsager. Da vi var kommet gennem Dragør by fornemmede jeg havluften og lidt efter kørte vi over en smal træbro, der gjorde fortet landfast med Amager. Inden vi forsvandt ind på fort området så jeg for enden af broen vi lige havde passe-

ret, store flokke af de berømte Dragør gæs, som sorgløse gik og åd sig fede på de grønne strandarealer uden at ane, at deres tid snart var forbi – Mortens Aften og julen nærmede sig jo hastigt.

Vel inde på fortets området – på *kajgaden* - lærte vi, at det hed, blev vi kommanderet af bilen og beordret hen til nogle interimistiske borde, hvor vi stillede op med vores køjesække med al udrustningen i. Nu skulle det mærkes med mærkeblæk skrevet med en tandstik. I alle uniformsgenstandene var der syet et lille stykke hvidt bændel, hvorpå vi skulle skrive vores stamnummer – for mit vedkommende nr. 12406.

Men inden vi påbegyndte det, skulle vi til *skafning*, det vil sige ind i spisesalen for at spise middagsmad. Dagens menu stod på gule ærter og fedt flæsk, men det var jeg vant til hjemmefra og fra pensionatet i Nysted, så det var helt fint for mig. Ærterne havde godt nok en lidt anden smag, end dem jeg fik i Nysted. "Man" påstod, at det var fordi kokken var beordret til at komme soda i gryden. Det skulle dæmpe vores erotiske lyster i den første tid, hvor vi ikke fik *landlov*, det vil sige lov til at forlade fortet.

Efter middagen blev vi kommanderet ud på kajgaden igen til den afbrudte mærkning af vores uniformsgenstand. Men hvilket syn mødte os. Alle vore køjesække var "plyndret". Det vil sige, at de "gamle" kystbasser, dem, der havde overstået rekrut tiden og nu var – eller skulle være – fuldbefarende soldater, havde været ude at sikre sig lidt nye og pænere uniformsgenstande og støvler mens vi var inde til skafning.

Det var øjensynlig en stiltiende aftale med befalingsmændene, at de gamle kystbasser på den måde, fik ”ombyttet” deres slidte og mindre pæne udgangsuniformer, trøjer, kraver og huer m.m. Dem, det var gået ud over fik i det mindste nyt udleveret af fortets *Ranselsgast* d.v.s. den menige kystbasse, der var sat til, at forvalte fortets uniformslager (et slags mini munderingsdepot). Det samme gentog sig nemlig, da forårsholdet ankom et halvt år senere – da var det blot os, der fik ”lov” til at foretage ”nødvendige” udskiftninger af vores ikke mere, helt så præsentable udgangsuniformer.

Bolværksmatros.

I Søværnet blev der skelnet skarpt mellem det sejlene personel og dem, der gjorde tjeneste på de sø- eller landfaste forter. Sidstnævnte gik i slængomtale for at være ”*bolværksmatros*er”. For mig gjorde det absolut intet at blive kaldt bolværksmatros, bare jeg havde fast grund under fødderne det meste af tiden. Uniformen var ens for os alle og personligt kunne jeg vældig godt lide den. Jeg syntes det var en flot uniform – og det var der også mange piger, der syntes – så vidt jeg husker.

Værnepligtstiden som *kystartillerist* blev for mig, som for de fleste andre unge mænd en helt anden livsform for en periode. En tid, hvor vi – ud over de rent militære færdigheder – lærte en masse om tolerance og venskab på en anden måde, end vi hidtil havde kendt og vænnet os til. Selvom jeg i min læretid havde delt kammer med en anden, var det noget helt andet, lige pludselig at skulle ligge i køje, der var surret op, køje ved køje, 24 mand i to lag i et rum på 30 m²,

hvor der også var plads til vore skabe med al vores udrustning.

Enkelte havde svært ved at tilpasse sig disse forhold, der virkelig krævede tolerance, men for størsteparten af os, blev det en tid, vi den dag i dag mindes med største glæde. Tjenestetiden blev for mig og 23 andre på ”kun” 9 forrygende måneder, da vi efter endt grunduddannelse blev udtaget til fortets *stambesætning* d.v.s. dem, der fik fortets mange daglige funktioner til at køre. For at nævne nogle af de vigtigste var det funktioner, som kokke og *messegaster* (opvartere m.m. i officers- og befalingsmands messerne) Maskinister til at hjælpe maskinmesteren med at passe fortets kraftcentral *Sanitetsgast*, der hjalp fortets læge. *Bødkeren*, der varetog bestilling og udlevering af al form for proviant både direkte til alle de menige, men også til *kabysen*, hvor kokken og køkkenpersonalet arbejdede. *Fortsskrivere*ren, der hjalp til på kontoret med at holde styr på mandskabslisterne m.m. og sidst men ikke mindst *Ranselsgasten*, der, som jeg tidligere har beskrevet, varetog opgaverne i fortets uniformslager med ombytning, vask og vedligeholdelse af alt personellets beklædning, støvler m.v.

En skøn tid, hvorfra vi stadig er en del, der mødes i *Kystartilleriforeningen* og genopfrisker gamle minder eller mødes i *Tivoliklubben*, der er en ganske særlig og enestående klub, under *Kystartilleriforeningen*. Det første optagelses kriterium er, at man har haft 25 års soldaterjubilæum, men derudover naturligvis alt det, der falder ind under begrebet *Godt Kammeratskab*.

I 1951, hvor Søværnet forsøgte at gøre mig og alle mine ”lidelsesfæller”

til gode og tapre *kystartillerister*, var der i Københavnsområdet to søforter, Middelgrundsfort og Flakfort samt to landfaste, Dragørfort og Kongelundsfort samt Holmen og Lynetten, der lå ved siden af Holmen.

Dragørfort blev mit tjenestested for 9 pragtfulde måneder, hvor jeg og mange andre ikke alene gennemgik en militæruddannelse, men fik lært meget om tolerance, godt kammeratskab og hensyntagen til sin næste. En god "bagage" at træde af med, som civil.

Rekruttiden.

Den grundlæggende uddannelsestid varede små 3 måneder, der gik med eksercits og skydning med gevær m.m. Eksercitsen foregik henholdsvis på selve fortet og på en eksercerplads lidt nord for Dragør, som tyskerne havde bygget under krigen. Skydeøvelserne var henlagt til skydebanerne på Aflandshage ikke langt fra Kongelundsfortet, som vi marcherede ud til – og blev kørt hjem eller omvendt. Jeg husker kun én gang, hvor vi gik begge veje med gevær og fuld krigsudrustning. Da var der vabler og ømme ben ved hjemkomsten.

Hvis jeg husker ret, så var årgang 1951 det første hold i Søværnet, som fik udleveret og blev uddannet på Garand geværet, et halvautomatisk gevær, der var blevet udviklet i slutningen af 1930'erne. De amerikanske styrker havde anvendt det under 2. verdenskrig, men for os var det et super nyt gevær, som blev kaldt for model 50 og blev standardgevær for NATO landene fra 1950.

Vore nærmeste overordnede, dem, der forsøgte at gøre os til tapre soldater, var mater og værnepligtige ser-

genter. Materne var frivillige soldater, der havde tegnet kontrakter med forsvaret og ikke ubetinget vellidt blandt rekrutter og menige. En noget større stjerne havde sergenterne der, som sagt var værnepligtige, men var udtaget til og uddannet og udnævnt til sergenter. En uddannelse der ikke var til at kimse af, hvis de senere ville søge ind ved politi, brandvæsen eller anden offentlig hverv.

Efter grunduddannelsen kom så den egentlige uddannelsen for dem, der skulle uddannes på fortets forsvarsanlæg, der bestod af 4 stk. 150 mm kanoner og 4 stk. 105 mm. luftskyts samt 6 stk. 40 mm luftskyts i dobbeltaffutager, ca. 100 mand, der samlet fik en tjenestetid på 12-14 måneder. Herudover var vi 24 mand, der blev udtaget til stambesætning og som slap med 9 måneders tjenestetid.

Grunduddannelsen sluttede med en parade for fortets chef, orlogskaptajn Aalborg, næstkommanderende kystkaptajnløjtnant Kristensen samt arveprins Knud, der tidligere havde været chef på Dragørfortet.

Den daglige tjans på fortet.

Jeg blev som tidligere beskrevet udtaget til tjansen som Ranselsgast, hvilket jeg var meget tilfreds med. Sammen med mine øvrige 23 kammerater i stambesætningen kom vi alle under kasernemester, overfenrik Andersens kommando eller beskyttelse, for ingen skulle sige hans "dreng" noget på. Til gengæld krævede han (naturligvis) fuld loyalitet. Ingen var derfor i den mindste tvivl om vores "kassefars" fulde opbakning, hvis eller når der opstod en uheldsmæssig situation i den daglige drift. At vi måske så senere i en-

rum kunne få alle tiders (velfortjente) skideballe var en anden sag. Så han var – af os alle - en meget afholdt chef.

I et tillæg har jeg listet nummer, navn, funktion og øgenavn for os alle. Vi blev opdelt i to hold, således, at der altid var én til stede i den udnævnte funktion.

Min kompagnon som ranselsgast, Villy Didriksen, der også var fast chauffør på fortet og jeg havde vores ”munderingsdepot” i en lille rød barak, der lå lidt for sig selv på fortets østside. Derfra havde vi en pragtfuld udsigt ud over Øresund, der daglig blev besejlet af en masse store og små skibe. Vi havde faste åbningstider for skift af mundering, støvler m.m. Et par gange om ugen kørte vi ind på Holmen med snavset tøj og nedslidte støvler og sko og fik friske forsyninger med hjem.

Mens vi i stambesætningen passede vores dont, der hurtig blev rutine og gav muligheder for en del fritimer, som på de gode dage blev tilbragt på toppen af fortet, hvor vi kunne følge vores kammerater fra eksercerskolen i deres uddannelse på betjening af fortets kanoner og antiluftskyts. Herudover indgik de også i vagttjenesten. Der var en vagt ved broen over til Dragør samt en vagt/udkig på toppen af fortet, hvor der stod en stor kikkert. Vagten herfra skulle følge skibes passage af Øresund og bl.a. telefonisk melde til vagthavende befalingsmand om skibe, der passerede samt notere dem ned på en liste. I den lyse tid af døgnet var det ikke få skibe, der passerede, men alligevel blev der også tid til at vende kikkerten lidt mod vest, hvor badeanstalten

lå og hvor der var frit udsyn til dameafdelingen.

Sideløbende med vores daglige dont deltog vi i stambesætningen også i vedligeholdelsesskydningerne på Aflandshage. Det var et dejligt afbræk i dagligdagen. Garand geværet var et dejligt håndvåben, som jeg blev ret så fortrolig med og glad for – og opnåede forholdsvis pæne resultater med.

Fritiden.

Fritimerne på fortet kunne vi som sagt, når vejret tillod det, bruge til at ligge oppe på toppen og drømme om alle de søde piger vi helt bestemt ville møde inde i byen, når vi fik landlov og som ganske sikkert ville invitere os i Tivoli eller ud at danse på ”Florida” eller i ”Trommesalen”, dansesteder hvor der måtte komme marinesoldater. Det var nemlig sådan, at der fandtes uskrevne regler for, hvor Søværnets og Hærens værnepligtige kunne få lov at komme ind i det københavnske forlystelsesliv. Eksempelvis lukkede dørmændene på dansestedet Exsalon kun hærens værnepligtige ind. På ”Jomfruburet lige overfor på Strøget kunne vi – måske - på en dårlig aften være heldige at få lov til at komme ind. Ud over dørmændene var militærpolitiets patruljer også meget nidkære i byens aften- og nattelev.

På den tid var det nemlig sådan, at alt værnepligtig personel kun måtte forlade deres belægnings i uniform. Til gengæld havde det også den fordel, at alle kunne se at det var en meget underbetalt offentlig ansat person og jeg må sige, at der var mange, der gerne gav en øl på værtshusene. Vores dagløn lå – hvis jeg husker ret –

på 2 kr., så den kunne man ikke købe mange bajere for.

Ud over at ligge på toppen og drømme om alle de søde piger i byens aftenliv havde vi også soldaterhjemmet "Dannevirke" til at slå en time eller to ihjel på. Soldaterhjemmet var indrettet i en rød træbarak på nordvestsiden med udsigt ind over Dragør. Her blev en stor del af vores "løn" omsat i noget så ulækkert som kakao og friskbagte wienerbrødsstænger – men det smagte helt vidunderligt, især på en dag, hvor kabyssen ikke ligefrem diskede op ens livret. Her var det også man tyede op, når man skulle ha' fred og ro til at skrive et brev. Kontakten med mor og far, familie og venner foregik for det meste pr. brev. Telefonen var opfundet, men over længere afstande kostede det alligevel mere end et frimærke og man havde heller ikke den store lyst til at fortælle alt i en telefon, hvor der var mange til stede.

En anden fritidsbeskæftigelse kunne være at tage ud på en lille fisketur. I fortets lille havn lå der et par travaljer – store robåde – med plads til 6-8 personer. Dem havde vi lært at ro i under vores grunduddannelse og kunne få lov til at låne i en fritime eller to en stille aften til at ligge og fiske lidt i. En aften, da jeg sammen med nogle kammerater var ude af fiske, var vi drevet ret så tæt på havnen ovre i Dragør, så hvorfor ikke kigge lidt på byen samtidig med. Det viste sig ikke at være den optimale udnyttelse af situationen. Fra fortet kunne man ikke se travaljen ude på vandet, hvorfor vagthavende sendte en patrulje over til Dragør Havn, hvor de fandt travaljen – og mandskabet på kroen. Der var nogle, der ved den lejlighed missede et par

landlove og stod til en af de større skideballe hos "Kassefar" .

Katastrofe på Holmen.

Sidst på aftenen den 23. november blev alle på fortet vækket af nogle høje brag og vi kunne fornemme rystelser fra nogle store eksplosioner. Vagten oppe på toppen observerede lysglimt og et rødt ildskær fra en ildebrand inde over København På belægningsstuen talte vi længe om, hvad det kunne være sket, men måtte vente til næste morgen med nærmere informationer. Ved morgenmønstringen fik vi at vide, at det var et armeringsværksted på Holmen, der indeholdt 11 søminer, som var sprunget i luften.

Det var begyndt med en mindre brand i et træskur, men ilden havde bredt sig og havde fået antændt et armeringsværksted og dermed var en af de største katastrofer i Søværnets nyere tid blevet en realitet.

Brand- og redningsmandskab fra Københavns Brandvæsen og Falck var blevet tilkaldt og gik sammen med personel på Holmen i gang med at slukke branden. Ingen blev advaret mod en eksplosionsfare, så brandmændene var chanceløse, da minerne eksploderede. 11 brandmænd, 3 reddere og 2 mand fra Søværnet mistede den nat livet og efterlod et stort antal familier i dyb sorg og fortvivelse.

Julen 1951.

Ved årets forskellige højtider blev der bevilliget orlov over flere dag og julen/nytåret var naturligvis ingen undtagelse. I stambesætningen fik vi selv lov til at vælge mellem jul og nytårsorlov. Juleorloven var fra 23.

til 30 december og nytårsorloven fra 30. dec. til 5. januar. Villy ville helst hjem til jul – og det passede mig fint, da jeg helst ville hjem til nytår, så det var helt ok.

I julen skulle stambesætningen deltage i vagttjenesten, da størsteparten af beredskabet var blevet bevilliget orlov julen. Det står klart i min erindring endnu, at det var en bidende kold, men sne fri jul, så det var med store forede vinterstøvler og en stor og meget tung kappe at man slæbte sig op på udkiggen for at tage sin 2 timers vagttørn. Vagterne mellem midnat og kl. seks om morgenen var absolut ikke behagelige, men det lundede og hjalp gevaldigt på humøret, når afløsningen kom og man fik lov til at komme ned i varmen og få en kop varm te og en ostemad. I det hele taget blev vi rigtig godt forkælet i den uge. Chefen kom og ønskede alle en god jul. Hvad han ikke vidste var, at han måtte ud på fortet indtil flere gange i løbet af julen.

Juleaften holdt vi sammen med vagthavende officer, der havde sin kone og to børn med også til at være med til at danse om juletræet. Maden husker jeg ikke, men mon ikke det var den traditionelle flæskesteg eller måske gås, dem havde der jo gået i hundredvis af lige ovre på den anden side af broen på de grønne arealer syd for Dragør. Dernæst var der risalamande med mandel – og gave samt gløgg. Gløggen var fortræffelig, men holdt nok ikke mange procenter, da det ikke var tilladt det menige mandskab at nyde spiritus på fortet – det var forbeholdt officerstanden.

Men tilbage til chefens afbrudte juleorlov. Der forekom nemlig to episoder, der krævede hans tilstedeværelse

samt en tredje, hvor han følte at han måtte manifestere et eksempel på sit chefansvar.

1. episode var en meget tragisk hændelse, der rystede os alle. Det var lillejuleaften. Der havde lige været vagtskifte og én af det faste vagtmandskab havde lige overtaget vagten ved broen, hvor skilderhuset stod lige ud til voldgraven. Pludselig lød der et skud og et øjeblik efter trillede han ned i voldgraven. Han var død på stedet. Vi var nogle stykker, der var behjælpelig med at få ham bakset op, mens vagtkommandøren tilkaldte læge og ambulance.

Naturligvis blev chefen også adviseret og ankom kort efter. Jeg mener ikke at det blev helt klarlagt om det var et vådeskud eller selvforskyldt, men det satte en masse tanker i gang hos os unge, der havde glædet os til at ha' julen på fortet at tænke tilbage på, som et dejligt varmt minde. Mit kendskab til vores kammerat var yderst begrænset, men mit indtryk var, at han var vokset op på det vi kalder for livets skyggeside og mobning var i øvrigt heller ikke dengang et ukendt fænomen.

2. episode var, at en russisk fiske-trawler/-kutter gik på grund om natten til 2. juledag. Den stod med stævnen helt oppe på stensætningen, der var rundt om voldgraven. Jeg havde udkigsvagten mellem kl. 2 og 4, hvor grundstødningen skete og rapporterede straks til vagtkommandøren, der straks kom løbende op på toppen for at konstatere det ved selvsyn inden han igen løb ned og alarmerede chefen med flere. Herefter blev der sat projektører op til at lyse på trawleren, hvor der var stor aktivitet for at komme af grunden ved egen hjælp.

Det var jo kun få år efter krigens afslutning og i begyndelsen af den såkaldte kolde krig mellem Rusland og de allierede. Alle vidste at mange af de russiske fisketrawlere, der sejlede rundt i Østersøen, var spionskibe med den tids mest avancerede lytteudstyr. Denne trawler var ingen undtagelse, den var fyldt med antenner, der strittede ud til alle sider. Op af formiddagen, da det begyndte at blive lyst 2. juledag kom der flere forskellige officerer til stede og så på skibet og vel også tog kontakt til det, men skipperen afslog at modtage hjælp, da han havde tilkaldt assistance. 4. juledag kom der så et par trawlere eller slæbebåde mere, der fik ham trukket af grunden og de forsvandt sydover, men da havde de vel også fået fotograferet og taget de oplysninger de skulle bruge.

Det blev et par spændings fyldte dage, hvor vi især om natten ikke var særlige glade for vagttjansen – man kunne jo aldrig vide ...

Nå, men tiden nærmede sig jo, hvor vi ville blive afløst og skulle hjem på nytårsorlov, så det glædede vi – den halve stambesætning - os så meget til, at vi skillinge sammen til nogle bajere, som vi ville fejre det med. Vi vidste godt at det var brand ulovligt, men hvad – det var jo kun jul engang om året. Vi fik overtalt vores chauffør til at køre vores bødker (ham der stod for provianten), der lige skulle over til slagteren i Dragør efter nogle slagtevarer – og så indenom til købmanden for at omsætte vore lomme-penge. Men ak og ve. Da de kørteovre broen med jeepen hoppede og vuggede den så meget så øllerne, der var stoppet i en køjesæk raslede og klirrede så vagtkommandøren følte

sig foranlediget til at foretage en ransagelse af jeepen. Øllerne blev konfiskeret og låst inde i vagtlokalet og så gik vi ud fra, at den episode var overstået, men nej her begynder

3. episode.

Vagthavende officer havde underrettede chefen om vores formastelige handling, og han følte øjensynligt, at han måtte statuere et eksempel. Det løb af stablet kl. 24 midnat, som vi skulle hjem på orlov næste morgen, når vi var blevet afløst.

I vores bedste søvn – os der ikke var på vagt – blev vi purret ud af køjerne og beordret ud på kajgaden i vores undertøj, lange hvide underbukser og hvide undertrøje. Det har ganske sikkert været et ømt syn. Vi blev kommanderet i ret stilling. Hele kajgaden var projektør oplyst og ude ved kajkanten var vores øller stillet op på en lang række. Ud fra døren til officersbygningen kom chefen og stillede sig op foran os og fortalte uden omsvøb, at vi havde forbrudt os mod gældende forbud – og at vi kendte konsekvenserne. Herefter tog han to samfundshjælpere op af lommen og kaldte to mand frem. Gav dem øljernene og beordrede dem til at lukke øllerne op og hælde indholdet i voldgraven. Da det var gjort og øljernene afleveret igen, ønskede han alle en god nytårsorlov. Det var en flok forfrosne men meget lettede og glade gutter, der med høj klar stemme sagde: ”Tak i lige måde”, da vi skønnede, at han efter sådan en jul også havde behov for nogle hyggelige og rolige nyårs dage.

Orlov.

Orlov, det vil sig frihed i et bestemt antal dage og betalt rejse med billig-

ste transportmiddel til den sidst anmeldte adresse inden indkaldelsen. For os fra provinsen, vi fik – hvis jeg husker ret - betalt en weekend orlov en gang om måneden. Hvis man rejste mere, måtte man selv betale. Jeg rejste ofte hjem, da det dengang var ganske almindeligt, at man tog den på ”tommelfingeren”. Fra Dragør kørte jeg med bus til Sundbyvester Plads, herfra med sporvogn til Toftegårds Plads. Herfra gik jeg lidt ned ad Gl. Køge Landevej – sommetider kun et par hundrede meter, så stoppede en bil og man blev spurgt, hvor man skulle hen? til Falster – ok, der var måske ikke ”bid” første gang, men ofte kom jeg hurtigere hjem end hvis jeg var taget med toget. Det kunne vi dengang, hvor vi altid færdedes i vores uniformer. Og når jeg var kommet hjem og gik til bal i forsamlingshuset var det også sjældent man kom til at betale for billetten - og en øl blev man normalt også budt på. Det var kutyme – alle vidste jo, at lønnen ikke rakte langt. Til gengæld huskede vi det naturligvis også selv, når vi blev hjemsendt og begyndte at tjene penge igen, så på en måde kan man godt sige, at man i soldatertiden bare sparede lidt til senere ”afbetaling”. Det er historie i dag, hvor soldater normalt ikke har uniform på uden for tjenestestedet og hvor de få værnepligtige, der findes, får en mere anstændig løn for deres indsats.

Vedligeholdelse af færdighederne.

Igennem tiden har man ofte hørt om den megen spildtid, der var for de indkaldte soldater. Lidt mere sarkastisk sagde man, at de 90% af tiden gik med at vente. Sådan oplevede jeg det ikke. Vel blev (vistnok) ingen stresset – ordet stress fandtes vist ikke i ordbogen dengang. Dog hersker

der ingen tvivl om at de soldater, der havde deltaget i diverse krige ofte havde befundet sig i stressede situationer, men det er en helt anden historie. Det gjorde vi heldigvis ikke. Vel var vi i begyndelsen af den kolde krig, men det var ikke noget, vi fæstede os så meget ved.

Jeg syntes tiden gik godt med de daglige rutiner på vores munderingsdepot sammen med den løbende vedligeholdelse af vore skydninger med gevær. Hertil kom naturligvis også diverse øvelser på selve fortet, sammen med den faste styrke, som stod for vagttjenesten samt deres vedligeholdelse på fortets bevæbning. Livet var bare skønt.

Lidt ud over de daglige pligter kom også nogle, som – hvis det var forekommet i dag, ville være komme på forsiden af Ekstrabladet. En kammerat og jeg blev bl.a. bedt om (beordre) på et rengøringsjob hos fortchefen privat. Han og hans fortryllende kone boede, som så mange andre af Søværnets folk i Nyboder – en perle af Københavns boligkvarterer, og fruhen skulle som alle andre sømandskoner havde gjort hovedrent, da forårssolen begyndte at kigge ind af de små vinduer og afslørede vinterens forsømmelse på rengøringsområdet. Det var ikke et job vi fik stress af. Det var et dejligt afbræk i rutine og med det kaffe med fede basser og frokost m.m., fik vi det til at strække over flere dage. Nu gjorde et skønt aprilsvejr det ikke mindre attraktivt at færdes derinde i de lavloftede stuer – og det var en meget taknemlig frue, der yderlig kvitterede med et kontant bidrag, da vi var færdige. Den slags job hørte til det normale dengang – og det tog ingen skade af.

Afsluttende bemærkninger.

Sammenfattet vil jeg sige det på den måde. Værnepligtstiden blev for mig og alle mine kammerater en helt anden livsform for en periode. En tid, hvor vi – ud over de militære færdigheder – lærte en masse om tolerance og venskab på en anden måde, end vi hidtil havde kendt og tilvænnet os i det civile liv. Selvom jeg, som jeg tidligere har beskrevet det, i min læretid, havde delt kammer med en anden person, så var dette noget helt andet. Lige pludselig at skulle ligge i en køje, der var surret op, køje ved køje, 24 mand i ét rum. Enkelte havde det måske lidt svært i starten, ved at tilpasse sig disse forhold, der virkelig krævede tolerance, men for størsteparten af os blev det en tid vi nødig ville være foruden og som vi den dag i dag mindes med største glæde, når vi mødes i kammeratlig samvær i vores soldaterforening” Kystartilleriforeningen”.

Det med at blive meldt ind i soldaterforeningen lå vores ”Far”, kaserne-mester, overfenrik Andersen meget på sinde.

Han sørgede for, at alle blev meldt ind i Kystartilleriforeningen inden vi afmønstrede og blev spredt for alle vinde. Udover den officielle afskedsparaden gik han langs geledet og trykkede hver enkelt af os i hånden og ønskede god vind fremover

En skøn tid, som jeg nødig ville ha’ været foruden er blevet til historie.

Jeg vil ønske for den opvoksende ungdom - her i blandt mine børnebørn - at de også må få lov at opleve en periode i deres liv, hvor de lærer noget om tolerance og kammeratskab – og om at bo under (begrænsede) forhold, der kræver orden og disciplin i sine ting og sager, så man så at sige i søvne kan finde det, der måske er livs nødvendigt i en given situation.

Jeg mener bestemt, at jeg lærte meget af det, som jeg her har beskrevet og som er vores motto i Kystartilleriforeningen

Godt kammeratskab.

Kildemateriale: Befæstningsanlæg i Dragør kommune, af Erik Housted.

